TRESTNĚPRÁVNÍ ASPEKTY POUŽITÍ ZBRANĚ POLICISTOU

ThDr. JUDr. Leo SALVET, Th.D.

Jsou na světě profese, k nimž patří neodmyslitelně zbraň. K těmto profesím patří i služba policisty. A protože zbraň je relativně nejúčinnějším, ale současně i nejnebezpečnějším nástrojem ze škály prostředků užívaných policisty k vynucení práva, její použití je vázáno na splnění řady zákonných podmínek. Při jejich splnění je použití zbraně okolností vylučující protiprávnost podle § 15 dosud účinného trestního zákona. Toto ustanovení je obsahově recipováno i v § 32 návrhu nového trestního zákoníku. Uvedená recentní i budoucí trestně právní norma nijak nedefinuje pojem „zbraň“ ani nestanoví rozsah oprávnění použití zbraně, ale odkazuje na jiné právní předpisy. To znamená, že v daném případě se nepoužije definice zbraně uvedená v § 89 odst. 5 trestního zákona, respective podle § 118 nového trestního zákoníku.

Ačkoli trestná činnost policistů související s neoprávněným použitím zbraně má minimální frekvenci, přesto se autor této práce domnívá, že je nutné se touto problematikou vzhledem k její vysoké závažnosti podrobně zabývat. Cílem není jen rozbor stávajícího právního stavu, ale i návrhy de lege ferrenda příslušných ustanovení zákona o policii a interní normativní instrukce upravující nošení zbraní policisty.

1. Legální definice zbraně

Pro policistu je právním předpisem, na nějž odkazuje trestní zákoník ve svém § 32, zákon č. 273/2009 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o policii“), jehož účinnost nastala dnem 1. ledna 2009. Tento zákon rozlišuje v § 56 odst. 5 zbraně na střelné včetně střeliva a doplňků zbraně,[1]) dále na zbraně bodné a sečné, výbušninu (např. obranný granát), speciální výbušný předmět (např. speciální rámy s výbušninami na prolomení oken), průlomový pyrotechnický prostředek (zařízení sestávající z nestlačitelné kapaliny a z výbušniny k prolomení se do objektu) a speciální náloživo. Za zbraň podle tohoto ustanovení se nepovažuje vrhací prostředek mající povahu střelné zbraně s dočasně zneschopňujícími účinky, který se považuje za donucovací prostředek podle § 52 písm. d) zákona o policii.[2])

Zákon o policii oproti předchozí úpravě opouští dělení zbraní na obecné a speciální. Jednotná definice zbraně je uvedena v § 56 odst. 5. V této definici je u střelné zbraně oproti předchozí právní úpravě uvedeno střelivo a doplňky zbraně, přičemž se již nerozlišuje druh střelné zbraně. Dosavadní tzv. speciální střelné zbraně jsou nadále subsumovány pod obecný pojem střelné zbraně. Beze změny zůstává zařazení bodné a sečné zbraně. Ze speciálních zbraní uvedených v dosavadním zákonu o policii se přejímá výbušnina, speciální výbušný předmět a speciální náloživo. Nově se mezi zbraně zařazuje průlomový pyrotechnický prostředek.

Z výše uvedených zákonných definic je zřejmé, že předchozí i nová právní úprava definují zbraň v užším smyslu, než je její obecná definice v § 89 odst. 5 trestního zákona, resp. § 118 nového trestního zákoníku. Speciální úprava provedená předchozím i novým zákonem o policii považuje za zbraň nikoli vše, čím je možné učinit útok proti tělu důraznějším, ale pouze předmět technicky k tomu účelu vyrobený a určený.

2. Právní úprava použití zbraně

Použitím zbraně ve smyslu § 15 trestního zákona se rozumí manipulace způsobem, k němuž je zbraň technicky určena. Například u střelné zbraně je takovou manipulací střelba, u bodné zbraně bodnutí, u sečné zbraně seknutí. Za použití zbraně však nelze považovat ve smyslu citovaného ustanovení užití zbraně jako donucovacího prostředku podle § 52 písm. m), n) a o) zákona o policii, a to úder střelnou zbraní, hrozba namířenou střelnou zbraní a varovný výstřel. Pokud by tedy při oprávněném použití donucovacího prostředku úder střelnou zbraní došlo k samovolnému výstřelu a v důsledku toho k poranění či usmrcení osoby, aplikace § 15 trestního zákona by v dané věci nepřicházela v úvahu.

Oprávnění k použití zbraně policistou je vázáno v § 56 odst. 1 písm. a) zákona o policii na splnění podmínek pro nutnou obranu či krajní nouzi. Toto ustanovení se jeví ve vztahu k § 28 a 29 trestního zákoníku jako redundantní. Zákon o policii v § 56 odst. 4 však stanoví určité omezení v tom, že policista je při použití zbraně povinen dbát nutné opatrnosti, zejména neohrozit jiné osoby a co nejvíce šetřit

život osoby, proti níž zákrok směřuje. Je pravdou, že policisté musí mít speciální střelecký výcvik a v rámci služební přípravy jsou pravidelně podrobováni střelecké přípravě a přezkušování. Tato jejich povinnost je zakotvena v § 45 odst. 2 písm. d) zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů. Bližší podrobnosti stanoví Závazný pokyn policejního prezidenta č. 4 ze dne 19. ledna 2009, o provádění služební přípravy příslušníků Policie České republiky (dříve Nařízení Ministerstva vnitra č. 63 ze dne 22. prosince 2003, o provádění služební tělesné přípravy, střelecké přípravy, taktické přípravy a přípravy k použití donucovacích prostředků příslušníků Policie České republiky a navazující Závazný pokyn policejního prezidenta č. 53 ze dne 29. prosince 2006, k zajištění organizace služební přípravy v roce 2007). Jeví se však jako velmi sporné, zda je možné takto omezovat i podmínky nutné obrany nebo krajní nouze policistů.

Výše uvedené omezení je na místě v dalších taxativně vymezených případech oprávněného použití zbraně v zákoně o policii. Provedeme-li komparaci taxativního výčtu předchozího a nového zákona, zjišťujeme, že v podstatě jediným rozdílem v nové právní úpravě je absence ustanovení dosavadního § 39 odst. 1 písm. g) týkající se použití zbraně k přinucení zastavení dopravního prostředku v blízkosti státních hranic, jehož řidič na opětovnou výzvu nebo znamení nezastaví. Toto ustanovení se stalo obsolentním v souvislosti se vstupem České republiky do tzv. schengenského prostoru. Ostatní důvody oprávněnosti použití zbraně se nemění. Policista je tedy kromě výše uvedeného případu nutné obrany a krajní nouze oprávněn použít zbraň v těchto případech:

- jestliže se nebezpečný pachatel, proti němuž zakročuje, na jeho výzvu nevzdá nebo se zdráhá opustit svůj úkryt,
- aby zamezil útěku nebezpečného pachatele, jehož nemůže jiným způsobem zadržet,
- nelze-li jinak překonat aktivní odpor směřující ke zmaření jeho závažného zákroku,
- aby odvrátil násilný útok, který ohrožuje střežený nebo chráněný objekt anebo prostor,
- nelze-li jinak zadržet dopravní prostředek, jehož řidič bezohlednou jízdou vážně ohrožuje život nebo zdraví osob a na opětovnou výzvu nebo znamení dané podle jiného právního předpisu nezastaví,
- jestliže osoba, proti níž byl použit donucovací prostředek hrozba namířenou střelnou zbraní nebo varovný výstřel, neuposlechne příkazu policisty směřujícího k zajištění bezpečnosti jeho vlastní nebo jiné osoby, nebo
- ke zneškodnění zvířete ohrožujícího život nebo zdraví osoby.

3. Omezení použití zbraně

Pro použití zbraně platí zásada subsidiarity. Zbraň je policista oprávněn použít podle § 56 odst. 2 nového zákona o policii pouze tehdy, když použití mírnějšího donucovacího prostředku by bylo zřejmě neúčinné.

Před použitím zbraně je policista povinen podle § 56 odst. 3 zákona o policii vyzvat osobu, aby upustila od protiprávního jednání, s výstrahou, že jinak bude použito zbraně. Od této výzvy s výstrahou policista může a v praxi někdy je i nucen upustit v případě, že je ohrožen jeho život nebo zdraví nebo život a zdraví jiné osoby a zákrok nesnese odkladu. Tato povinnost výzvy s výstrahou se z povahy věci nevztahuje rovněž na případy, kdy policista použije zbraň v případě, nelze-li jinak zadržet dopravní prostředek, jehož řidič bezohlednou jízdou vážně ohrožuje život nebo zdraví osob a na opětovnou výzvu nebo znamení, dané podle jiného právního předpisu, nezastaví, nebo jestliže osoba, proti níž byl použit donucovací prostředek hrozba namířenou střelnou zbraní nebo varovný výstřel, neuposlechne příkazu policisty směřujícího k zajištění bezpečnosti jeho vlastní nebo jiné osoby nebo ke zneškodnění zvířete ohrožujícího život nebo zdraví osoby.

Speciální omezení použití zbraně je uvedeno v § 58 nového zákona o policii. Tato ustanovení zakazují použití zbraně a dalších taxativně vymezených donucovacích prostředků proti osobě zjevně těhotné, zjevně vysokého věku, se zjevnou vadou nebo chorobou nebo zjevně mladší patnácti let. Nová právní úprava zpřesňuje dosavadní úpravu v tom směru, že před slova „těhotné“, „vysokého věku“ a „mladší patnácti let“ doplnila slovo „zjevně“. V praxi totiž bylo v řadě případů velmi obtížné či nemožné posoudit, zdali se jedná o osobu, vůči níž se dané omezení vztahuje, například v raném stádiu těhotenství, či jakého je věku. Tato omezení však neplatí, pokud útok některé z těchto taxativně uvedených osob bezprostředně ohrožuje život nebo zdraví policisty či jiné osoby nebo hrozí větší škoda na majetku. Pro výklad pojmu větší škoda se zřejmě použije § 138 odst. 1 trestního zákoníku, který stanoví, že větší škodou se rozumí škoda 50 000 Kč a vyšší, avšak nižší než 500 000 Kč.[3])

4. Povinnost policisty po použití zbraně

Došlo-li použitím zbraně ke zranění osoby, policista je povinen okamžitě, jakmile to okolnosti na místě umožňují, poskytnout této osobě první pomoc a zajistit jí lékařské ošetření. Tato povinnost vyplývá z ustanovení § 57 odst. 1 větou první nového zákona o policii. Zákon výslovně neřeší případ, kdy v důsledku použití zbraně policistou dojde k úmrtí osoby. Avšak vzhledem k tomu, že právně relevantní konstatování smrti in fine přísluší nikoli policistovi, ale lékaři, vyplývá z toho nepřímo povinnost policisty pokusit se u takové osoby v rámci svých možností o obnovení jejích životních funkcí, pokud to není zjevně neúčelné, a přivolání lékaře. Dále je povinností policisty provést všechny potřebné úkony za účelem následného objasnění oprávněnosti použití zbraně.

O použití služební zbraně při zákroku je policista povinen neprodleně informovat svého služebně nadřízeného. Ustanovení § 57 odst. 2 navíc stanoví povinnost policisty sepsat o tomto zákroku úřední záznam s uvedením důvodu, průběhu a výsledku použití zbraně. Jedná se o legislativní vyjádření dosavadní praxe, která je dosud upravena pouze interním aktem řízení, kterým je Nařízení Ministerstva vnitra č. 53 ze dne 7. června 1999, kterým se stanoví způsob hlášení o použití donucovacích prostředků nebo zbraně.

Oproti dosavadní právní úpravě nový zákon o policii v § 57 odst. 3 stanoví povinnost vedoucímu policejního útvaru vyrozumět bezodkladně příslušného státního zástupce o zranění nebo usmrcení osoby nebo o škodě nikoli nepatrné způsobených služebním zákrokem. Co se týká výše škody nikoli nepatrné, zákon o policii odkazuje na § 89 odst. 11 trestního zákona. Podle § 138 odst. 1 nového trestního zákoníku se minimální výše škody nikoli nepatrné, tj. 5 000 Kč, na rozdíl od předchozí trestněprávní úpravy nemění. Příslušným státním zástupcem se zřejmě míní státní zástupce okresního nebo jemu na roveň postaveného státního zastupitelství v místě, kde k použití zbraně s výše uvedeným následkem došlo.

5. Přidělování a nošení zbraní policistou

Dosavadní zákon o policii ani nový zákon o policii či jiný obecně závazný právní předpis nestanoví žádná pravidla pro přidělování a nošení zbraní policistou. Právní úprava této problematiky je obsažena v interním aktu řízení, kterým je Závazný pokyn policejního prezidenta č. 156 ze dne 12. prosince 2008, o přidělování a nošení zbraní a střeliva v Policii České republiky (dříve Nařízení Ministerstva vnitra č. 53 ze dne 12. srpna 1998, o přidělování a nošení služebních zbraní příslušníky Policie České republiky novelizované Nařízením Ministerstva vnitra č. 75 ze dne 6. listopadu 2002, kterým se mění nařízení Ministerstva vnitra č. 53/1998 o přidělování a nošení služebních zbraní příslušníky Policie České republiky). Tato interní norma stanoví zejména povinnost proškolení a přezkoušení policisty před přidělením služební zbraně a zásady pro zabezpečení přidělené zbraně proti ztrátě, zneužití či zcizení a při manipulaci se zbraní.

Tento pokyn pozitivně i negativně vymezuje nošení zbraní. Policista je v zásadě povinen nosit při výkonu služby služební zbraň. Tato povinnost neplatí při provádění administrativní nebo obdobné činnosti a dále v případech, kdy to vyžaduje zvláštní zájem služby nebo stanoví-li tak nadřízený policisty. Služební zbraň se nosí se zasunutým plným zásobníkem v těle zbraně, u revolveru v nábojovém válci. Pokud to konstrukce zbraně umožňuje, musí být služební zbraň při nošení zajištěna. O tom, kdy služební zbraň nabije (zasune náboj do nábojové komory), rozhoduje policista sám podle konkrétních okolností, nejedná-li se o zákrok pod jednotným velením. Praktická aplikace tohoto ustanovení klade velmi vysoké nároky na technickou kvalitu zbraní, neboť zejména při použití donucovacího prostředku úder zbraní potenciálně hrozí, že dojde k samovolnému výstřelu.

Poněkud problematické se jeví ustanovení tohoto nařízení, které v některých případech nedovoluje policistům nosit služební zbraň. Zákaz je zcela na místě v případě, je-li schopnost policisty k výkonu služby snížena požitím alkoholických nápojů nebo jiných návykových látek, omamných nebo psychotropních látek, popřípadě léků nebo nemocí. Není však zřejmé, proč nemůže zpravidla nosit služební zbraň v době mimo výkon služby nebo proč je jeho povinností před nástupem dovolené, dodatkové dovolené, preventivní rehabilitace, lázeňské léčby, služebního volna, studijního volna a v obdobných případech odevzdat služební zbraň, pokud jeho nadřízený nestanoví jinak. Přitom policista je podle § 10 odst. 2 zákona o policii, nebrání-li tomu zvláštní okolnosti uvedené v § 10 odst. 4 zákona o policii, i v době mimo službu povinen v mezích provést služební zákrok. Bez služební zbraně je plnění zákročné povinnosti značně ztíženo, ne-li v některých případech znemožněno. Navíc od roku 1998, kdy bylo vydáno příslušné nařízení v tomto směru, uplynula již delší doba, během níž došlo ke změnám v bezpečnostní situaci. Nová interní normativní úprava však příslušná obsolentní ustanovení v podstatě recipovala. Policista nepotřebuje služební zbraň pouze k případnému zákroku, ale i ke své obraně. Vzhledem k charakteru práce policisty totiž nejen že nelze vyloučit, ale do jisté míry lze i předpokládat možnost, že některá osoba, proti níž prováděl policista v minulosti služební úkony, jej pro jeho předchozí výkon služby fyzicky napadne. Z výše uvedených důvodů by bylo v souvislosti s novým zákonem o policii vhodné zvážit úpravu citovaného závazného pokynu policejního prezidenta.

6. Právní kvalifikace použití služební zbraně policistou při služebním zákroku

Dojde-li při použití služební zbraně policistou ke škodě na zdraví či k usmrcení nebo ke škodě na majetku nikoli nepatrné, je z důvodu správné právní kvalifikace tohoto jednání nezbytně nutné předběžně vyhodnotit oprávněnost služebního zákroku. Přitom je třeba postupovat podle zásady presumpce správnosti postupu státního orgánu, reprezentovaného v daném případě zakročujícím policistou, pokud není zjevný opak.

1. Pokud není důvod považovat služební zákrok za neoprávněný, je třeba se zabývat přiměřeností tohoto zákroku, a to podle zásady subsidiarity použití zbraně (§ 56 zákona o policii). Pokud je důvodné podezření, že byl zákrok oprávněný, ale zjevně nepřiměřený, je třeba zvážit v případě vzniku škody na zdraví či v případě usmrcení trestní odpovědnost podle § 148 trestního zákoníku (Ublížení na zdraví z nedbalosti), případně § 147 trestního zákoníku (Těžké ublížení na zdraví). V případě škody na majetku vyšší než nepatrné nepřichází trestní odpovědnost v úvahu. Tím není dotčena odpovědnost podle jiných právních předpisů. Jednočinný souběh s § 329 trestního zákoníku (Zneužití pravomoci úřední osoby) je v zásadě vyloučen, neboť tento trestný čin předpokládá úmyslné zavinění, které musí zahrnovat jak vlastní zneužití pravomoci v modu uvedeném v prvním odstavci sub písm. a) nebo b) či c), tak způsobení škody nebo jiné závažné újmy jinému nebo opatření neoprávněného prospěchu sobě či jinému. To neplatí, pokud zákrok je sice oprávněný, ale je důvodné podezření, že použití zbraně policistou bylo vedeno úmyslem způsobit škodu na zdraví nebo usmrcení či škodu na majetku nikoli nepatrnou. V takovém případě je třeba při právní kvalifikaci skutku postupovat podle doporučení uvedeném sub 2., písm. b).

2. Pokud byl služební zákrok zjevně neoprávněný, je třeba se zabývat především subjektivní stránkou jednajícího policisty.

a) Pokud nelze u neoprávněně zakročujícího policisty důvodně předpokládat úmysl spáchat trestný čin, je třeba zvážit v případě škody na zdraví či životě trestní odpovědnost podle § 148 trestního zákoníku (Ublížení na zdraví z nedbalosti), případně § 147 trestního zákoníku (Těžké ublížení na zdraví). Ani zde v případě škody na majetku nepřichází trestní odpovědnost v úvahu. Tím není dotčena odpovědnost podle jiných právních předpisů. Jednočinný souběh s § 329 trestního zákoníku (Zneužití pravomoci úřední osoby) i v tomto případě je v zásadě vyloučen, neboť tento trestný čin předpokládá úmyslné zavinění, které musí zahrnovat jak vlastní zneužití pravomoci v modu uvedeném sub písm. a) nebo b) či c), tak způsobení škody nebo jiné závažné újmy jinému nebo opatření sobě či jinému neoprávněného prospěchu.
b) Pokud lze důvodně předpokládat u neoprávněně zakročujícího policisty úmysl spáchat trestný čin, je třeba zvážit trestní odpovědnost v případě škody na zdraví či při způsobení smrti podle § 146a trestního zákoníku (Ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky), případně podle § 146 trestního zákoníku (Ublížení na zdraví), eventuálně podle § 145 trestního zákoníku (Těžké ublížení na zdraví), při usmrcení případně i podle § 141 trestního zákoníku (Zabití), nebo dokonce podle § 140 trestního zákoníku (Vražda). Jednočinný souběh těchto trestných činů nepřichází v úvahu (zásada konsumpce). V případě škody na majetku vyšší než nepatrné je dále třeba zvažovat trestní odpovědnost podle § 228 trestního zákoníku (Poškozování cizí věci). Jednočinný souběh tohoto trestného činu s výše uvedenými trestnými činy proti životu a zdraví je

možný. Ve všech uvedených variantách trestní odpovědnosti je třeba zvažovat trestní odpovědnost za spáchání trestného činu podle § 329 trestního zákoníku (Zneužití pravomoci úřední osoby) spáchané v jednočinném souběhu s některým z výše uvedených trestných činů.

Pokud je například důvodné podezření, že policista při zjevně neoprávněném zákroku či oprávněném, ale zjevně nepřiměřeném zákroku, úmyslně střelbou z pistole způsobí škodu na zdraví a současně škodu na majetku vyšší než nepatrnou, bude se jednat o jednočinný souběh trestných činů podle § 146a nebo § 146 či § 145, a trestných činů podle § 228 a § 329 trestního zákoníku.

3. Pokud je důvodné podezření ze spáchání trestného činu, je třeba při právní kvalifikaci postupovat ve výše uvedeném pořadí, tj. od trestného činu s nejnižší sazbou až k trestnému činu s nejvyšší sazbou a od základní skutkové podstaty ke kvalifikované, pokud není odůvodněné kvalifikovaně usuzovat již od počátku přípravného řízení o právní kvalifikaci závažnějšího trestného činu.

7. Návrh de lege ferrenda použití zbraně policistou

Jako značně problematické se podle názoru autora této práce jeví ustanovení § 56 odst. 1 písm. b) a c) zákona o policii, která stanoví, že policista je oprávněn použít zbraň, jestliže se nebezpečný pachatel, proti němuž zakročuje, na jeho výzvu nevzdá nebo se zdráhá opustit svůj úkryt, nebo aby zamezil útěku nebezpečného pachatele, jehož nemůže jiným způsobem zadržet. Klíčovým problémem těchto ustanovení je právně nedefinovaný a stěží definovatelný pojem „nebezpečný“ pachatel. Při zákroku policisty totiž zpravidla nikdy nelze vyloučit nebezpečnost pachatele, vůči němuž zakročuje a který se snaží jeho zákrok ztížit či zmařit. Policista často nemá možnost ani čas nebezpečnost pachatele posoudit. Již ze samé skutečnosti, že pachatel neuposlechne výzvy policisty, lze usuzovat na potenciální nebezpečnost pachatele. Proto omezení použití zbraně pouze proti nebezpečnému pachateli se jeví jako nedůvodné. Proto se navrhuje de lege ferrenda slovo „nebezpečný“ a „nebezpečného“ ve výše uvedených ustanoveních zákona o policii vypustit. Podle názoru autora této práce se jeví jako dostatečnou brzdou proti nadužívání oprávnění použít zbraně podle výše uvedených ustanovení znění § 56 odst. 2 zákona o policii, které obsahuje zásadu subsidiarity použití střelné zbraně pouze v případech, že použití jiného donucovacího prostředku by bylo zřejmě neúčinné. K ní přistupuje dále povinnost předchozí výzvy podle § 56 odst. 3 zákona o policii. Pro použití zbraně patří dále zásada umírněnosti a přiměřenosti uvedená v § 56 odst. 4 zákona o policii. Uvedená ustanovení ve svém souhrnu skýtají dostatečnou právní záruku, že policista použije zbraň jen v případech nezbytně nutných i v případě vypuštění slov „nebezpečný“ a „nebezpečného“ v § 56 odst. 1 písm. b) a c) zákona o policii. Tímto legislativním krokem by došlo ke zvýšení právní jistoty policisty v případě použití zbraně a k odpadnutí komplikovaných, subjektivisticky ovlivněných a aposteriorních dokazování oprávněnosti použití zbraně policistou v tom směru, zda osoba, proti níž použil zbraň, byla či nebyla nebezpečným pachatelem.

---

[1]) ***Cfr. § 3 až 6 zákona č. 119/2002 Sb., o zbraních a střelivu, ve znění pozdějších zákonů.***

[2]) ***Vangeli, B. Zákon o policii; komentář. Praha: C. H. Beck, 2009, 442 s. ISBN 978-80-7400-142-0, s. 201 až 220.***

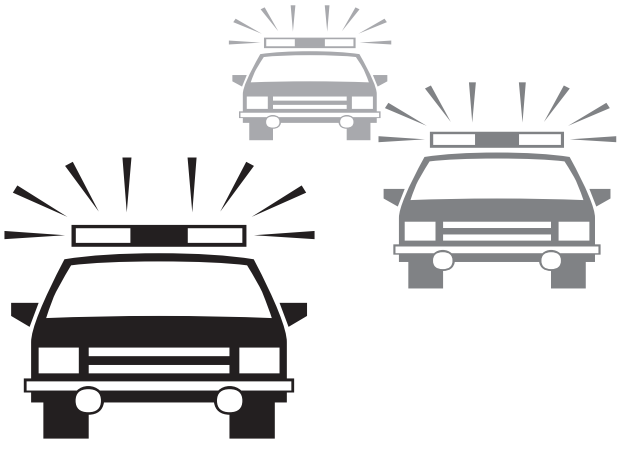

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Publikace vznikla za finanční podpory MV ČR
v rámci koncepce MV v oblasti integrace cizinců.

Vyšlo jako příloha časopisu POLICISTA č. 3 / 2010

Vyšší policejní škola a Střední policejní škola
Ministerstva vnitra v Praze

VYŠŠÍ POLICEJNÍ ŠKOLA A SPŠ MV V PRAZE

JAZYKOVÉ MOSTY

ANGLIČTINA

pro policejní praxi

Texty a slovní zásoba

ČÁST TŘETÍ

Praha, 2010

Publikace vznikla za finanční podpory MV ČR
v rámci koncepce MV v oblasti integrace cizinců.

34/ pepřový obranný sprej
35/ pouzdro na zásobník
36/ rodné jméno (ženy), jméno za svobodna
37/ starosta
38/ lék, léčivo
39/ kovový
40/ místo trvalého pobytu
41/ policejní odznak
42/ policejní čepice
43/ policista,-tka
44/ služebna policie, policejní útvar
45/ policejní uniforma
46/ procesní úkony, řízení
47/ osobní majetek, vlastnictví, věci
48/ vysílačka
49/ (po)zvednout, (po)zdvihnout
50/ odznak hodnosti
51/ odstranit, vyjmout, vytáhnout

34/ mace pepper spray
35/ magazine pouch
36/ maiden name
37/ mayor
38/ medication
39/ metal
40/ permanent address
41/ police badge
42/ police hat
43/ police officer
44/ police station
45/ police uniform
46/ proceedings
47/ property
48/ radio
49/ raise (v)
50/ rank badge, rank of badge
51/ remove (v)

Comprehension Questions

ENFORCE THE LAW

1. Why did the young men come to the cemetery?

2. Does the perpetrator who is caught by the police give up immediately or do the policemen have any difficulties when trying to apprehend him?

3. Do the police officers act correctly during the process of apprehending the youth offender? Can you think of any mistakes police officers could make but should avoid in a similar situation?

4. How do the police proceed after escorting the suspect to the police station? What steps does each of the police officers take before taking the suspect into a police detention cell?

Jazykové mosty
Angličtina pro policejní praxi

Anglickou verzi zpracoval
Martin Havelka

Odborná jazyková úprava anglického textu
Dawn Stollar, Angela Cox, Ralph Rawsthorne

Kopírování či jiná reprodukce obsahu je bez předchozího souhlasu vydavatele dovolena pouze pro vzdělávací potřeby v rámci Ministerstva vnitra ČR.

16/ eskorta; eskortovat někoho
17/ vysvětlovat, vysvětlit něco někomu
18/ pracovní kalhoty
19/ kapesní svítilna
20/ řídit se pokyny
21/ cizinec
22/ rukavice
23/ pistole
24/ pouta, želízka
25/ pata
26/ pouzdro na pistoli
27/ průkaz totožnosti, občanský průkaz
28/ vložka do obuvi
29/ tlumočník
30/ kroužek na klíč
31/ tkanička do boty
32/ lehnout si (na zem)
33/ seznam, soupis

52/ search (n); search someone (v)
53/ sign (v)
54/ squat (v)
55/ suspicion; on suspicion of
56/ take off something (v)
57/ tear gas
58/ ticket book
59/ tie
60/ turn something inside out (v)
61/ undergpants
62/ weapon
63/ woven
64/ wrist watch
65/ youth

Tyto texty jsou součástí modulu projektu Jazykové mosty a jsou určeny pro praktické použití příslušníkům P ČR při výkonu jejich služby, zejména služby pořádkové a dopravní policie.
Texty jsou nastaveny na výchozí úroveň A2 Evropského referenčního rámce (maturitní zkouška).
Součástí modulu je multimediální výukový program na CD, který si můžete vyžádat na adrese
VPŠ a SPŠ MV v Praze,
Pod Táborem 102/5,
190 24 Praha 9.
CD bude zasláno zdarma na Vámi uvedenou adresu (uvádějte telefonické nebo mailové spojení).

Kontrolní otázky

PROSAZOVAT ZÁKONNOST

1. Proč přišli mladíci na hřbitov?

2. Vzdá se pachatel chycený policií ihned, nebo mají policisté s jeho zadržením potíže?

3. Postupují policisté v průběhu zadržení mladíka správně? Napadají Vás nějaká pochybení, kterých by se policisté mohli v podobné situaci dopustit, a je třeba se jim vyhnout?

4. Jak policisté postupují po eskortování podezřelého na policejní služebnu? Jaké kroky jednotliví policisté učiní před vlastním umístěním podezřelého do policejní cely?

52/ osobní prohlídka; provádět osobní prohlídku někoho
53/ podepsat
54/ (po)dřepnout (si), udělat dřep
55/ podezření; pro podezření z, na základě podezření z
56/ sejmout, sundat něco; svléci, (vy)zout
57/ slzný plyn
58/ pokutový blok
59/ kravata
60/ obrátit něco naruby
61/ (pánské) spodky
62/ zbraň
63/ tkaný, (vyšívaný)
64/ náramkové hodinky
65/ mladistvý

16/ escort (n); escort someone (v)
17/ explain something to someone (v)
18/ fatigue trousers
19/ flashlight
20/ follow orders (v)
21/ foreigner
22/ glove
23/ gun
24/ handcuffs
25/ heel
26/ holster
27/ identity card
28/ insole
29/ interpreter
30/ key holder
31/ lace
32/ lie down (v) [lie,lay,lain]
33/ list

Phrases

01/ detain someone in custody (v), take someone into custody (v)
02/ inform someone of his/her rights (v)
03/ start proceedings against someone (v)

04/ Take five steps back!
05/ Are you feeling well?
06/ Behave yourself!
07/ Clear off!
08/ Cross your legs!
09/ Do you take any medication?
10/ Down on one knee!
11/ Get on your stomach!
12/ Hold your fingers apart!
13/ Keep your hand here!
14/ Lean forward!
15/ Let me go!

Slovníček V

01/ napadení, násilný útok; napadnout, zaútočit na
02/ pokus; pokoušet se, pokusit se, snažit se
03/ obušek
04/ osobní majetek, věci
05/ opasek
06/ hřbitov
07/ donucovací prostředky
08/ spáchat co, dopustit se čeho
09/ trestný čin
10/ vazba, vyšetřovací vazba
11/ vzetí do vazby, držení ve vazbě
12/ zadržet někoho
13/ povinnost
14/ policejní opasek s příslušenstvím
15/ útěk; utéci, uprchnout

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

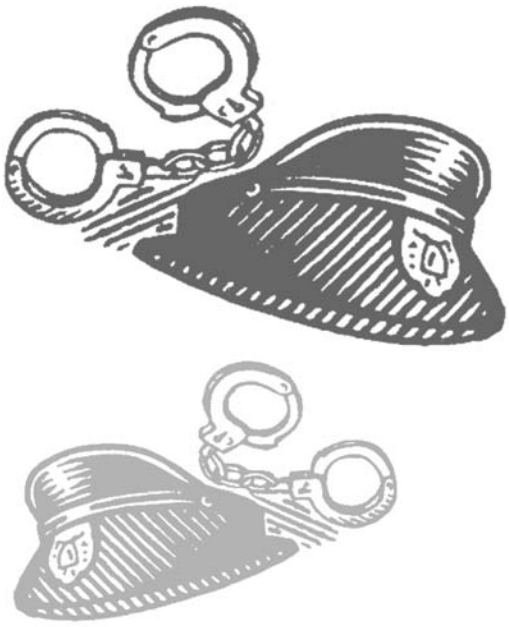

Vocabulary V

01/ assault (n); assault someone (v)
02/ attempt (n,v)
03/ baton
04/ belongings
05/ belt
06/ cemetery
07/ coercive measures
08/ commit (tt) something
09/ crime
10/ custody
11/ custody detention
12/ detain someone (v)
13/ duty
14/ duty belt
15/ escape (n,v)

12

Fráze
01/ vzít někoho do vazby, držet někoho v policejní vazbě
02/ poučit, uvědomit někoho o jeho/jejích právech
03/ zahájit řízení proti někomu

04/ Ustupte o pět kroků!
05/ Jste v pořádku?, Cítíte se zdráv?
06/ Chovejte se slušně!
07/ Padáme!, Mizíme!
08/ Překřižte nohy!
09/ Užíváte nějaké léky?
10/ Klekněte si na jedno koleno!
11/ Lehněte si na břicho!
12/ Roztáhněte prsty na rukou!
13/ Ruku nechte zde!
14/ Předkloňte se!
15/ Nechte mě být! (Nechte mě jít!)

21

5

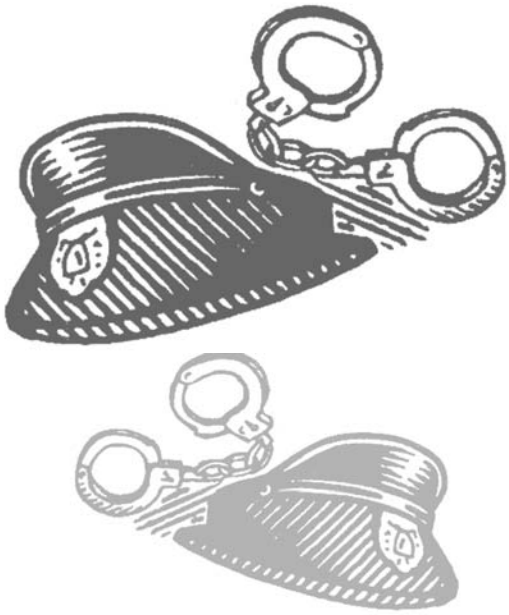

28

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Always remember

Be ready to act quickly and professionally under pressure.

You have to decide whether the body of the crime has been accomplished before you start apprehending a suspect.
During the intervention against an armed person always keep the required distance from them. Make sure your posture and position towards the suspect and your colleagues are correct.
Pay attention to your patrol perfect cooperation and to effective communication with other patrol members as well as with the person who is being detained.

9

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

27

Při podání vysvětlení zadržené osobou dodržujte přede-
depsané procesní zásady. Uvědomte zadržené osobu
o jejím právu vypovídat ve svém rodném jazyce. Má-li
vytěžení cizince probíhat v jeho jazyce, přizvěte poli-
cejního tlumočníka.

11

16/ Look up!
17/ On the ground!
18/ Put your hands up!, Raise your hands!
19/ Spread your arms!, Arms apart!
20/ Squat on your heels twice!
21/ Stand with your legs apart!
22/ Straighten up!
23/ Turn round!
24/ Turn the tips of your feet out!
25/ Watch out!

22

Vždy mějte na paměti

Buď připraven/a jednat pohotově a profesionálně ve velmi krátkém čase.

Před zahájením zadržení podezřelé osoby rozhodněte, zda byla naplněna skutková podstata trestného činu.
Při zákroku proti ozbrojené osobě vždy dbejte na dodržování předepsané vzdálenosti a správného rozestavení a postoje vůči zadržované podezřelé osobě a Vašim kolegům.
Věnujte pozornost vzorové spolupráci ve hlídce a efektivní komunikaci s kolegy a zadržovanou osobou.

7

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

26

When questioning a detained person follow the rules of proceedings. Make the detained person aware of their right to give answers in their first language. If the questioning of a foreigner is done in their mother tongue, use a police interpreter.

10

16/ Dívejte se nahoru!
17/ Na zem!
18/ Ruce vzhůru!, Zvedněte ruce!
19/ Roztáhněte ruce!, Rozpažte!
20/ Udělejte dva dřepy!
21/ Rozkročte nohy!
22/ Narovnejte se!
23/ Otočte se!
24/ Vytočte chodidla směrem ven!
25/ Bacha!

23

Poznámky:

.....

.....

.....

BEZPEČNĚJŠÍ OSTRAVA V ROCE 2009

Ani v loňském roce nezahálela pracovní skupina „Bezpečnější Ostrava“. Pracovní skupina se skládá ze zástupců Policie České republiky, Městské policie Ostrava, Magistrátu města Ostravy, Dopravního podniku Ostrava a OZO Ostrava. Mediálním partnerem je Rádio Čas.

Projekt „Bezpečnější Ostrava“ se zabývá bezpečnostní situaci v našem městě, a to z hlediska prevence. Řešenou problematikou je hlavně páchání majetkové trestné činnosti. Aktivity jsou zaměřeny zejména na předcházení kapesním krádežím v obchodních centrech a vozidlech městské hromadné dopravy a prevence krádeží z vozidel. Dále se skupina věnuje problematice vandalství a násilné trestné činnosti.

Bezpečnostní situace v Ostravě je považována za stabilizovanou. Nadále však roste počet majetkových trestných činů. Značné úsilí je proto ze strany policistů Městského ředitelství Policie ČR v Ostravě věnováno potírání této kriminality.

Obecně lze konstatovat, že celkový počet zjištěných trestných činů, které byly spáchány na území města Ostravy, se zvyšuje. Mimo obecné kriminogenní faktory ovlivňující bezpečnostní situaci v Ostravě situaci ovlivňují i následující specifické faktory.

- Vysoká návštěvnost a s ní spojená velká koncentrace občanů v centru města
- Koncentrace kriminálních živlů v centru města, které dojíždějí do restauračních zařízení a klubů
- Nedostatečný přístup občanů k ochraně vlastního majetku
- Lhostejnost a nevšímavost občanů k páchané trestné činnosti
- Místy přeplněné dopravní prostředky a nástupní ostrůvky městské hromadné dopravy
- Velký počet nestřežených parkovišť a odstavných ploch pro automobily
- Nadprůměrná osídlenou některých městských částí např. sídlištní zástavba Ostrava-Jih, má o 360 % hustější osídlení, než ostatní části Ostravy

I v letošním roce bylo městské ředitelství členem pracovní skupiny Bezpečnější Ostrava. Pokračovaly také projekty „Vem si mě“, Společně proti kriminalitě a nově také projekt „Nedávejme jim šanci“. Všechny mají za cíl proaktivním přístupem zúčastněných subjektů příznivě ovlivnit vývoj této trestné činnosti. Cílem projektů je chránit majetek, aktivně informovat širokou veřejnost a vybudovat tak základní návyky ochrany majetku.

ANALÝZA TRESTNÉ ČINNOSTI NA ÚZEMÍ POLICIE ČR MŘ OSTRAVA V ROCE 2008 A V PRVNÍCH DESETI MĚSÍCÍCH ROKU 2009

Majetková kriminalita

Nejpočetnější druh kriminality. Rostoucí nápad tzv. bagatelní trestné činnosti (např. vloupání do vozidel a krádeže věcí z nich, krádeže prosté) má největší podíl na rostoucím trendu u této trestné činnosti.

V roce 2008 bylo na území města Ostravy spácháno celkem 18 007 trestných činů. Majetková trestná činnost tvoří necelých 72 %. Za prvních deset měsíců roku 2009 evidují ostravští policisté 16 278 trestných činů, z nichž majetková trestná činnost tvoří necelých 73 %.

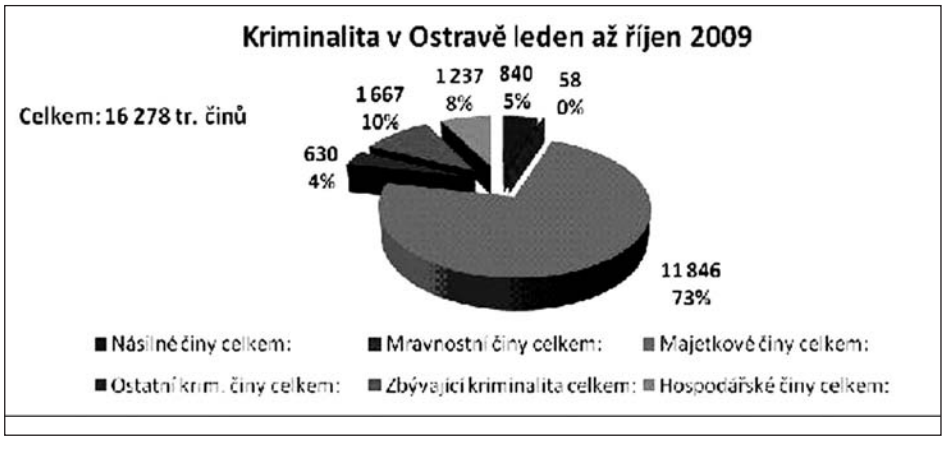

Krádeže prosté

Značnou měrou a to 75 % se na majetkové kriminalitě podílí krádeže prosté. Jsou to hlavně kapesní krádeže a krádeže věcí z vozidel.

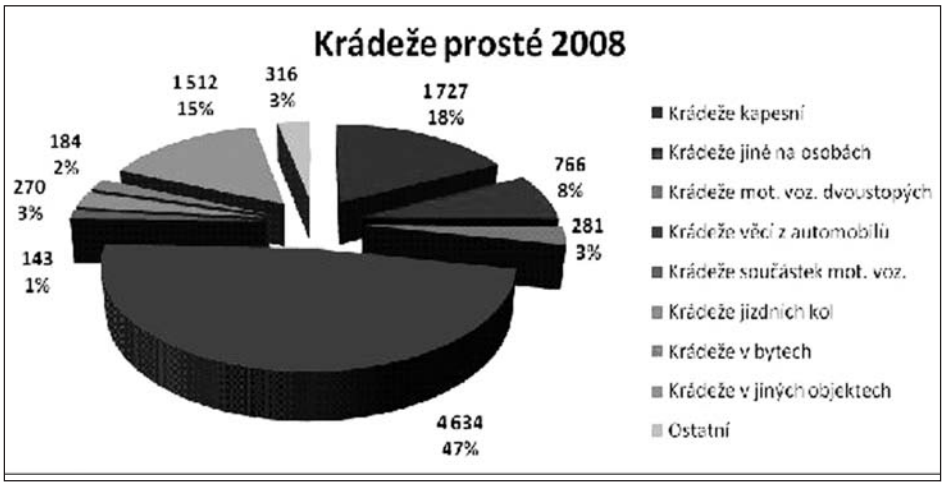

Jak je patrné z grafů, nejčastějšími prostými krádežemi jsou krádeže kapesní, které tvoří necelou polovinu všech prostých krádeží. Velkou měrou (necelou jednou pětinou) se na této statistice podílejí také krádeže věcí z motorových vozidel.

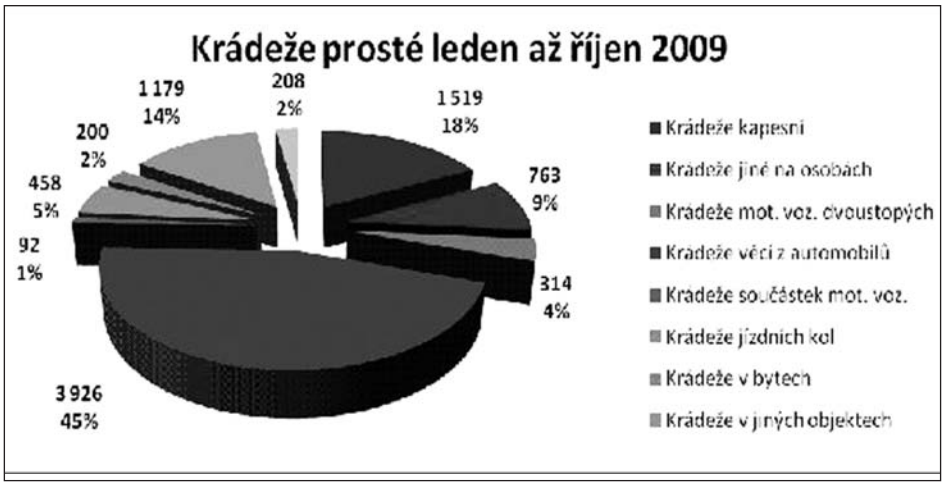

Každý občan by si měl uvědomit, že je za své věci odpovědný. Je proto důležité, aby občané sami nedávali zlodějům sebemenší šanci k páchání trestné činnosti. Dodržování elementárních zásad bezpečného chování se musí stát naprostou přirozeností každého dne.

Krádeže vloupáním

Na celkovém množství majetkové kriminality se krádeže vloupáním podílejí 19 %. Největší část je tvořena vloupáním do bytů a obchodů a ostatních objektů.

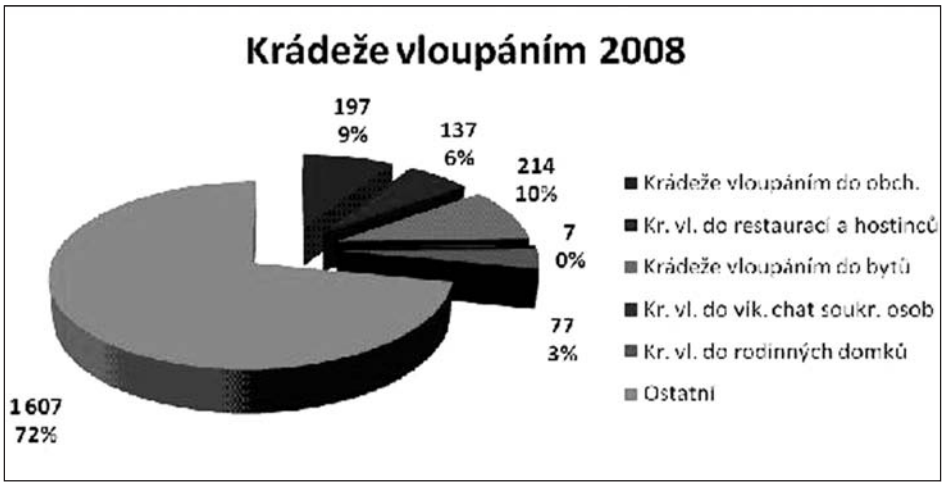

Vloupáním jde účinně předcházet. V dnešní době existuje spousta možností, jak si občané mohou zabezpečit nejen svá obydlí a rekreační chaty, ale také provozovny a další objekty. Zabezpečte si proto svůj nemovitý majetek a nedopusťte, aby jej navštívili nezvaná hosté.

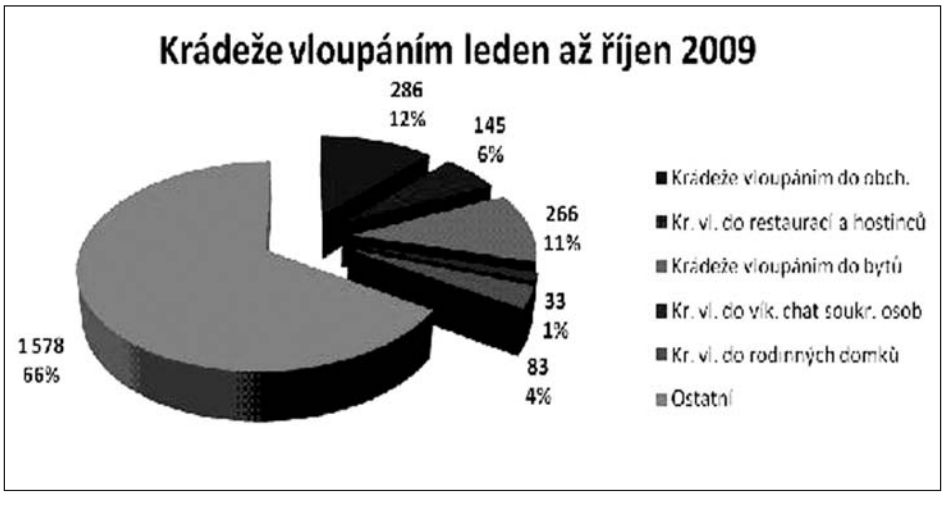

Násilná kriminalita

Zatímco v roce 2008 tvořila násilná kriminalita 7, 5 % celkové spáchané kriminality, tak v prvních deseti měsících roku 2009 to bylo 6, 3 %.

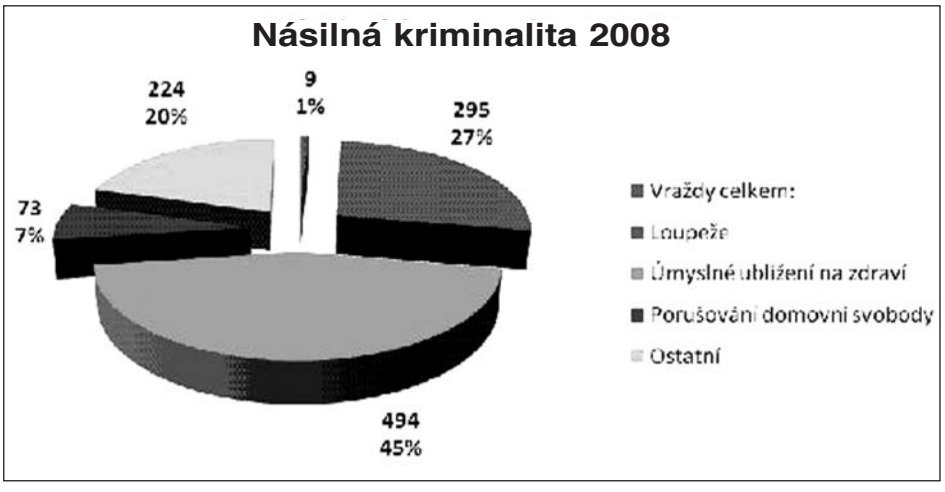

Nejčastěji páchaným trestným činem je trestný čin ublížení na zdraví, který tvoří necelou polovinu násilných trestných činů. Necelou jednou třetinou se pak na tomto druhu trestné činnosti podílí trestný čin loupeže.

I přestože počet zjištěných násilných trestných činů meziročně klesá, je stále boj s tímto druhem kriminality jednou z hlavních priorit ostravských policistů.

I tomuto druhu trestné činnosti lze v mnoha případech účinně předcházet. Všichni občané by si měli uvědomit, že zdraví je to nejcennější. Proto je důležité, aby dodržovali elementární základy bezpečného chování.

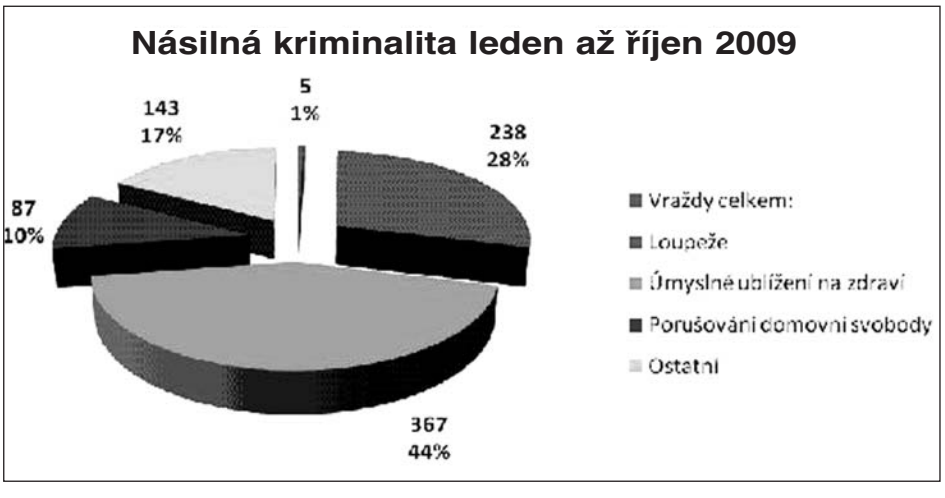

PREVENTIVNÍ PROJEKTY

Bezpečnější nakupování

Tento projekt navazuje na preventivní projekt Společně proti kriminalitě. Policisté společně se strážníky Městské policie Ostrava navštěvují ostravská nákupní centra, ve kterých návštěvníkům vysvětlují zásady bezpečného chování. Občanům jsou zde také prezentovány autentické záběry z bezpečnostních kamer, které zachycují zloděje přímo při činu. V letošním roce mají všichni návštěvníci preventivního stánku možnost vyhrát hodnotné ceny, které do soutěže věnovala jednotlivá nákupní centra. V rámci tohoto projektu policisté spolupracovali s Rádiem Čas, díky čemuž se ještě více utužilo již tak vynikající partnerství.

Bezpečnější parkování

Opět ve spolupráci se strážníky navštěvují policisté parkoviště u nákupních center v pokračování úspěšného projektu „Vem si mě“. Varovné visačky upozorňující na věci ponechané ve vozidlech jsou umisťovány na zaparkovaná auta. Nedílným subjektem tohoto projektu byla také střední škola ochrany osob a majetku, jejíž studenti aktivně pomáhali s umisťováním visaček.

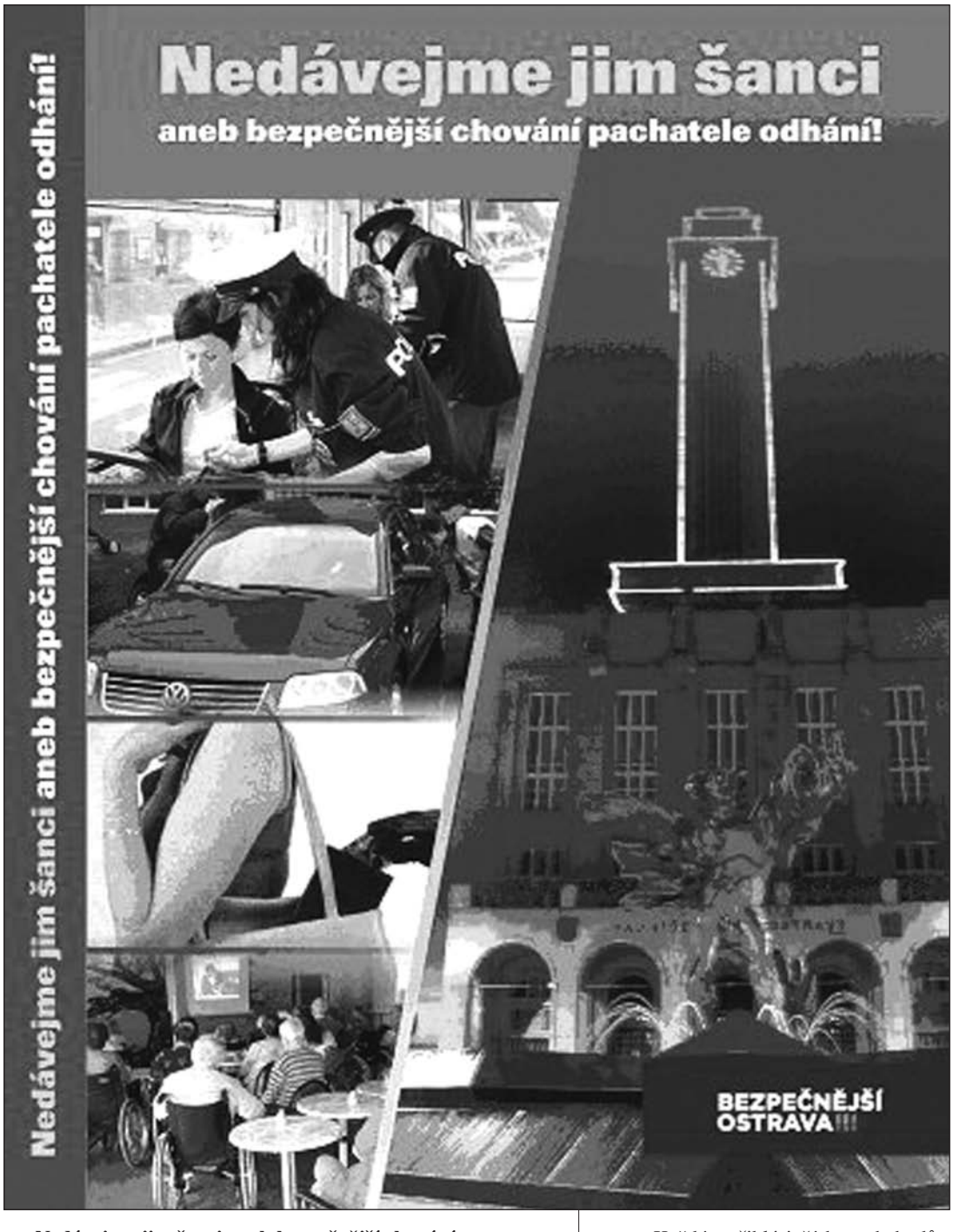

PREVENCE SE MUSÍ VYPLATIT

Nedávejme jim šanci aneb bezpečnější chování pachatele odhání

Projekt, který vznikl v rámci projektu Bezpečnější Ostrava má za úkol občanům názorně předvést možná nebezpečí, která na ně čekají.

Jedná se o preventivní filmy, které vznikly ve spolupráci s Lidovou konzervatoří Ostrava a Českou regionální televizí. Tématy jsou přepadení seniorů, okradení v obchodě, bezpečí dívek, okradení v prostředcích městské hromadné dopravy a krádeže věcí z vozidel. Každý preventivní klip obsahuje zinscenovanou příhodu a poté rady a doporučení, jak předcházet dané trestné činnosti. Filmy jsou občanům promítány na preventivních a prezentačních akcích.

I vloni proběhla v Ostravě soutěž o nejbezpečnější hypermarket. Již třetího ročníku tohoto klání se zúčastnilo 21 nákupních center. Každý z přihlásivších se obchodů obdržel soutěžní číslo, které si vylepil v prodejně. Občané poté mohli pomocí internetu pro ten či onen market hlasovat. Svým hlasováním tak dali najevo, které nákupní centrum se nejlépe stará o bezpečnost svých návštěvníků

Na slavnostním vyhlášení dne 22. 12. 2009, za přítomnosti zástupců pracovní skupiny „Bezpečnější Ostrava“ a zástupců nákupních center, předal náměstek primátora pan Mgr. Lubomír Pospíšil poháry třem vítězným obchodům.

Pořadí na prvních třech místech:

1. SPAR, Česká obchodní společnost s. r .o. pobočka INTERSPAR Ostrava Poruba.
2. IKEA Česká republika s. r. o. Obchodní dům Ostrava.
3. Albert hypermarket, Rudná 114, Ostrava-Zábřeh.

por. Mgr. Petr SVOBODA

Vyšlo jako příloha časopisu POLICISTA č. 3/2010